

AFSCHEID VAN DE COACH

Dick de Bie

Als het werk van docenten wordt uitgelegd, is het de laatste jaren gebruikelijk om van coach te spreken. De docent van nu is geen instructeur meer, geen lesgever meer, maar is coach. Zijn werk is coaching.

Dat is niet makkelijk, dat coachen, maar het klinkt velen in ieder geval sympathiek in de oren. Sympathieker dan instructeur of alweter of kennisoverdrager.

Wie in de onderwijspraktijk rondkijkt, ontdekt echter iets wonderlijks. Wat staat een coach te doen? Mooiste antwoord: coachen. Maar wat dat precies inhoudt, is verre van duidelijk. En daar wringt de schoen.

Mag de coach iets uitleggen? Nee, want het komt erop aan dat studenten zelf ontdekken wat ze aan kennis nodig hebben en dat dan vervolgens opzoeken. Mag de coach zeggen dat de opgezochte kennis niet terzake is of onvoldoende? Nee, dat behoren studenten zelf te ontdekken. Mag de coach iets voordoen? Nee, want dat beïnvloedt de eigen stijl en het zelfstandig leren.

Alles mooi en wel, maar wat blijft er dan nog aan werk over voor de docent als coach? Mooiste antwoord: langs de zijlijn staan en aanmoedigen. En begrip hebben voor de problemen die studenten krijgen als ze gecoacht worden en misschien voorzichtig verwijzen naar bronnen waar studenten hun eventuele dorst naar kennis kunnen lessen.

In de onderwijspraktijk blijkt onder docenten grote verwarring te bestaan over wat hun werk inhoudt als dat werk omschreven wordt als coachen. Is uitleggen werkelijk zo slecht, ook als studenten erom vragen? Mag een docent echt niet ingrijpen als het faliekant mis gaat?

Het woord coach is ontleend aan de sportwereld. Wie de coach in de sportwereld observeert, ziet echter wel iets anders dan de inlevende en veelal aarzelende docent als coach. Die sportcoach bedenkt een tactiek voor de ploeg, spreekt die tactiek door (legt deze dus uit), geeft opdrachten aan zijn spelers (bewaken van zones, verdedigen van bepaalde plekken) en die coach geeft gerichte, specifieke aanwijzingen. De speler die zich niet aan die opdrachten en aanwijzingen houdt, wordt uiteindelijk van het veld gehaald.

De goede sportcoach is verre van aarzelend, maar is meestal direct. Ik denk niet dat veel docenten op deze wijze met hun studenten omgaan. En uiteraard zal de goede sportcoach aanmoedigen ('we kunnen het, vanaf nu gaat het anders'), maar hij is zeker niet de softe begeleider van leerprocessen.

Het wordt hoog tijd om afscheid te nemen van de docent als coach.

Een docent is in staat intrigerende opdrachten te formuleren voor zijn of haar studenten, is in staat om als opdrachtgever op te treden en zal iets uitleggen als dat op zijn plaats is. Niet uitleggen in een reeks van hoorcolleges, maar altijd uitleggen in relatie tot de opdrachten waar studenten mee bezig gaan of bezig zijn. De docent zal uitleggen wat de opdracht inhoudt, wat de relevantie van de opdracht is. Als studenten vervolgens de opdracht aan het uitvoeren zijn, stuiten zij op vragen en de docent zal die vragen ofwel beantwoorden (en dus een uitleg geven) ofwel verwijzen

naar bronnen ofwel een werkwijze aanraden die naar die bronnen leidt, allemaal afhankelijk van de zelfstandigheid die de student aankan.

De docent zal, als dat nodig en nuttig is voor het leerproces, ook voordoen hoe je iets aanpakt, oplost, onderzoekt. En als het om het leren van taaie, moeilijke zaken gaat, zal de docent aanmoedigen.

Kern is het leerproces: de docent weet wat nodig is voor dat leerproces en laat daar zijn ingrijpen van afhangen. Er zijn geen verboden op uitleg of op voordoen of op terecht wijzen, alleen verboden op het doen of nalaten wat het leerproces de kop indrukt.

Laten we daarom afscheid nemen van de docent als coach en voortaan spreker van de docent als leermeester: de docent die weet wat er nodig is om studenten te laten leren.

De inhoud van dit artikel maakt onderdeel uit van het dit jaar te verschijnen boek 'Aan de slag. Het maken van opdrachten voor de opleidingen Zorg en Welzijn', auteurs: Marjolein Ploegman en Dick de Bie.